

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס

מציידים-לקטים לאימפריות: הלבנט משלהי

תקופת האבן ועד לסוף תקופת הברזל

אברהם פאוסט | היסטוריה כללית

From Hunter-Gatherers to Empires: The Levant from the End of the Stone Age to the End of the Iron Age | 18-3161

סוג הקורס:	שיעור (שיעור, תרגיל, סמינר, סדנה, מעבדה וכד')
היקף נ"ז:	2
שנת לימודים:	תשפ"ז
סמסטר:	
יום ושעה:	
שעת קבלה:	
מייל מרצה:	
קישור לאתר למדה:	

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

הקורס יסקור את תולדות האזור, למן שלהי תקופת האבן ועד לשלהי תקופת הברזל, תוך שימת דגש על הבנת התהליכים שהובילו למהפכות הגדולות שהתרחשו במזרח התיכון ועיצבו את תולדות האנושות, כולל המהפכה החקלאית, מהפכת המוצרים המשניים, המהפכה העירונית, מהפכת האלף-בית והתהוות התנ"ך, התעצבותן של אימפריות עולמיות, ועוד.

מטרות/תוצרי למידה

ידע

1. הלומדים יכירו את ההיסטוריה של הלבנט, למן שלהי תקופת האבן, ועד שלהי תקופת הברזל
2. הלומדים יבינו כיצד התחוללו השינויים הגדולים בהיסטוריה העולמית, כולל המהפכה החקלאית, המהפכה העירונית, מהפכת הא"ב, וכיצד צמחו האימפריות הגדולות
3. הלומדים ילמדו להשתמש במקורות שונים כדי ליצור תמונה שלמה יותר של העבר

מיומנויות

1. הלומדים ילמדו לשלב מקורות שונים בשחזור ההיסטורי

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	מבוא: מטרות הקורס והגדרת המסגרת הכרונולוגית והגיאוגרפית			
2	עולמם של ציידים-לקטים, והמהפכה החקלאית		בר-יוסף וגרפינקל 2008, עמ' 127 - 134	
3	התקופה הכלכוליתית ומהפכת המוצרים המשניים		Sherratt 1983; גרפינקל תשע"ט (בתוך פאוסט וכץ תשע"ט-תש"פ), עמ' 112 - 122	
4	תקופת הברונזה הקדומה והמהפכה העירונית		Smith 2009; צ'ילד תשי"ח, 121 - 151	
5	קריסת המערכת העירונית ותחייתה: תקופת הברונזה הבינימית והתיכונה	מכאן (ואילך) מתוכננת הצגת הרפרטים	גריןהוט תשע"ט (בתוך פאוסט וכץ תשע"ט-תש"פ), עמ' 259 - 280	
6	כנען בצלה של מצרים: תקופת הברונזה המאוחרת		בונימוביץ תשע"ט (בתוך פאוסט וכץ תשע"ט-תש"פ), עמ' 38 - 13	
7	סדר עולמי חדש: קריסת המערכת של תקופת הברונזה, והיווצרות העולם של תקופת הברזל		Cline 2014, chapter 5	
8	כנענים, ישראלים ופלשתים בתקופת הברזל א'		מזר תש"פ (בתוך פאוסט וכץ תשע"ט-תש"פ), עמ' 111 - 127, 157 - 161	
9	היווצרותן של "ממלכות לאומיות" (1): הממלכה המאוחדת		פאוסט תש"פ (בתוך פאוסט וכץ תשע"ט-תש"פ), עמ' 199 - 215	
10	היווצרותן של ממלכות לאומיות (2): ארמים, עמונים, מואבים, אדומים, פלשתים ופניקים בתקופת הברזל ב'		הנ"ל, וכן: Porter (in Yasur-Landau et al.) 2019, pp. 324-336.	
11	מהפכת הא"ב והתנ"ך		פרידמן תשנ"ה; Rollston 2010	
12	האימפריות הגדולות: האימפריות האשורית והבבלית		Cline and Graham 2011:33-54.	

13	האימפריה הפרסית המהפכה האחמנית	טל תש"פ (בתוך בתוך פאוסט וכך תשע"ט- תש"פ), עמ' 329 - Faust 2021: 334 296-300.
14	מציידים לקטים לאימפריות עולמיות: סיכום	

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לרקע של הסטודנטים, קצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה. קריאת החובה (בדרך כלל כ-5 מאמרים או פרקים) תוגדר במהלך הקורס, בהתאם לרקע של הסטודנטים והתקדמות השיעורים.

ציון סופי

מסקל בציון הסופי	תיאור התוצר
70 % מהציון הסופי	מבחן
15 % מהציון הסופי	השתתפות פעילה
15 % מהציון הסופי	הצגת רפרט (בהתאם למספר המשתתפים, ייתכן שהמטלה תוחלף במטלה אחרת)

דרישות הקורס

דרישות הקורס כוללות השתתפות פעילה בשיעורים, הצגת רפרט (לעיל), וכתובת מבחן. נדרשת נוכחות: היעדרות מיותר משלש פגישות ללא אישור עלולה להוביל לשלילת הזכאות לקבלת ציון.

דרישות קדם

שם הקורס	מס' הקורס
אין	אין

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

- באהן, פ', תשס"ח, ארכיאולוגיה, תל אביב: ידיעות אחרונות.
- בונימוביץ, ש, ופאוסט, א', תשס"ט הארכיאולוגיה של תקופת המקרא בשנות האלפיים: לקראת דיאלוג מחודש בין הארכיאולוגיה והמקרא, בתוך א' ברוך, א' לוי וא' פאוסט (עורכים), *חידושים בחקר ירושלים: הקובץ הארבעה-עשר*, רמת גן, עמ' 7-23.
- בר-יוסף, ע', וגרפינקל, י', 2008, *הפרהיסטוריה של ארץ-ישראל: תרבות האדם לפני המצאת הכתב*, ירושלים: אריאל.
- גופר, א', ועבו, ש', 2016, *ביות הצמחים וראשית החקלאות במזרח הקרוב*, תל אביב: רסלינג.
- פאוסט, א', וכך, ח', (עורכים), תשע"ט-תש"פ, *מבוא לארכיאולוגיה של ארץ ישראל: מתקופת האבן עד כיבושי אלכסנדר*, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה (2 כרכים)

- פאוסט, א', וספראי, ז', תשע"ה, תולדות ההתיישבות בארץ-ישראל: ניתוח כמותי לאור ממצאי חפירות ההצלה והחפירות היזומות, רמת גן: מרכז רנרט ללימודי ירושלים.
- פרידמן, ר"א, תשנ"ה, מי כתב את התנ"ך?, תל-אביב: דביר.
- צ'ילד, ג'ו, תשי"ח, האדם – צבת ראשונה, תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
- Cline, E., 2014, *1177 B.C.: The Year Civilization Collapsed*, Princeton: Princeton University Press.
- Cline, E.H., and Graham, M.W., 2011, *Ancient Empires: From Mesopotamia to the Rise of Islam*, New York: Cambridge University Press.
- Faust, A., 2021, *The Neo-Assyrian Empire in the Southwest: Imperial Domination and its Consequences*, Oxford: Oxford University Press.
- Faust, A., and Farber, Z., 2025, *The Bible's First Kings: Uncovering the Story of Saul, David and Solomon*, New York: Cambridge University Press.
- Levy, T.E. (ed.), 1995, *The Archaeology of Society in the Holy Land*, London.
- Macdonald, B., Adams, R., and Bienkowski, P. (eds.), 2001, *The Archaeology of Jordan*, Sheffield: Sheffield Academic.
- Rainey, A.F., and Notley, R.S., 2006, *The Sacred Bridge: Carta's Atlas of the Biblical World*, Jerusalem: Carta.
- Renfrew, C., and Bahn, P., 2016, *Archaeology: Theories, Methods and Practice* (seventh edition), London: Thames and Hudson.
- Rollston, C.A., 2010, *Writing and Literacy in the World of Ancient Israel: Epigraphic Evidence from the Iron Age*, Atlanta: SBL.
- Sherratt, A.G., 1983, The Secondary Products Revolution of animals in the Old World. *World Archaeology* 15: 90–104.
- Smith, M.E., 2009, Centenary Paper: V. Gordon Childe and the Urban Revolution: a historical perspective on a revolution in urban studies, *Town Planning Review* 80: 3-29.
- Steiner, M.L., and Killebrew, A.E., 2014, *The Oxford Handbook of the Archaeology of the Levant, c. 8000-332 BCE*, Oxford: Oxford University Press.
- Yasur-Landau, A., Cline, E., and Rowan, Y., (eds.), 2019, *The Social Archaeology of the Levant: From Prehistory to the Present*, Cambridge: Cambridge University Press.